

JUHÁSZ GYÖRGY

*A kétszer volt ország: Jugoszlávia**Gyilkosság a parlamentben – Húsz éve kezdődött az ún. délszláv háború*

„Minél messzebbre nézel hátra, annál messzebbre látsz előre.”

(Winston Churchill)

hhoz, hogy a húsz éve kezdődött és még a háború logikájának is mindenben el-
lentmondó, esztelen és véres balkáni öldöklést jobban értsük, mert megérteni iga-
zán soha nem lehet, érdemes végigtekinteni a kétszer is összerakott ország XX. századi
történetét.

ÁLLAM AZ ÁLOMBAN

Azt, hogy a XIX. század '60-as, '70-es éveiben az illírismus mikor alakul át fokozatosan
jugoszlávizmussá, nem lehet pontos dátumhoz kötni. A délszláv népek romantikus szel-
lemi erjedését, út- és testvérkeresését, valamiféle új államszerkezeti formára törekvését
elsőik között Deák Ferenc vette észre. Már 1868-ban közvetlenül a „nagy” (osztrák–ma-
gyar) kiegyezést követő „kis” (magyar–horvát) kiegyezés után látnoki jóslattal fordul
a horvát vezetőkhöz: „Tudom, hogy Horvátországban valamiféle délszláv birodalomról
álmodoznak... Ha ez valaha is megvalósul..., annak a központja nem Zágráb, hanem
Belgrád lesz.”

A horvátok elengedték a fülük mellett Deák, számukra a XX. században kétszer is
nemzeti tragédiába torkolló jóslatát, és folytatták az egyre gyakorlatiasabbá váló, mai
szóval élve, integrációs előkészítését szűkebb és tágabb térségüknek, mely a szlovénoktól
a bolgárokig terjedt, „Se Bécsnek, se Pestnek!” (Ante Sztarcevic) alapon. Jól érzékelt
ezt a „nagy(obb) testvér”, az évtizedekkel később a délszláv népek Piemontjának szere-
pét eljátszó Szerbia.

Belgrádban tudták, hogy a horvátok elégedetlenek a magyar–horvát „államszerződés-
sel” (a horvátoknak, miként a cseheknek is kevés volt a dualizmus, az Osztrák–Magyar
Monarchia, Zágráb és Prága is dualizmusban reménykedett, eredménytelenül). Látták
továbbá azt is, hogy a térség közvetlen szomszédságában és attól egy kicsit távolabb is
két meghatározó egységesülési folyamat sikeresen fejeződött be, megteremtve két ko-
moly nagy államot, Olaszországot és Németországot, melyeknek korábbi széttagoltságát,
akár tévesen is, analógiaként értelmezhetnék.

A századforduló felé haladva a Zágráb–Belgrád tengely mentén, egyelőre még csak
gondolatban bővülő térségben (Bosznia-Hercegovina, Vajdaság, Crna Gora, Dalmácia),
egyre jobban terjed a jugoszláv, Jugoszlávia szóhasználat, melyet sokan I. Grasanin
szerb miniszterelnöktől és magyarokat hangsúlyozottan nem szerető J. J. Strossmayer
(napjainkban az eszéki egyetem névadója) horvát pártvezér-püspöktől (!) eredeztetnek.

Miközben Németország nagyhatalommá, Olaszország középhatalommá válik, a dél-
szláv mozgalomban – amely virágkorát éli – megkezdődnek azok a viták és veszekedé-

[*Dunatáj*]

sek, amelyek végigkísérték jobbról (királyság) és balról (titói kommunizmus) a kétszer is összerakott állam mindennapi életét. Ilyenek mint pl. az államforma, a nyelv, a vallás, a hadsereg, a diplomácia, az adók, a közös pénz, a főváros(ok), a törvényhozás, a belső területi egységek és sorolhatnánk tovább, amely kérdésekben soha nem sikerült minden „törzs” számára elfogadhatóan megegyezni.

AZ ELSŐ JUGOSZLÁVIA, AMELYNEK HÁROM NEVE IS VOLT

Már a „nulladik” pillanatban (1918. október 29.), amikor a Szerbek–Horvátok–Szlovének Közös Államát kikiáltották, látszott, hogy a romantikus kétlépcsős, jugoszlávba torokkolló nemzettudatból nem lesz semmi. Míg Sziciliától az Alpokig vállalták a „népek” az olaszsgot, a bajor erdőktől a Hanza városokig pedig a németiséget, addig a szerbek szerbek maradtak, a horvátok horvátok, viszont a történelem folyamán először jelent meg mint államalkotó nemzet a szlovén. Az első államnév egy hónapot élt! 1918. december 1-jén átadta helyét az immáron véglegesnek szánt, a Karagyorgyevecics dinasztia által uralt Szerb–Horvát–Szlovén Királyságnak. Az új uralkodó 5 hét múlva szétzavarta a nemzeti kormányokat és parlamenteket, és megkezdődött a szerb centralizáció. Tehette ezt elsősorban azért, mert a szerbek, akik ezt mindig (túl)hansúlyozták az első világháború győzteseként, a horvátok pedig vesztesként érkeztek a „közösbe”. Az, hogy Horvátországnak 800 éves (társ)állami múltja volt, Szerbia pedig még fejedelemségig is alig-alig jutott az elmúlt évszázadok alatt, mit sem számított, a győztes mindent visz elv alapján. Vitt is, illetve hozott. Jött a dinár mint közös pénz, jött a keleti despotizmus, elsősorban a szerb hadsereg és diplomácia útján, s kézen fogva vezette ikertestvérét, a korrupciót. Az agrárreform csődöt mondott, az adó Szlovéniában és a Vajdaságban duplájára nőtt, az „üzleti” élet központja úgy lett Belgrád, hogy tulajdonképpen 30–35 család(!) kezében összpontosult, miközben nyolc év alatt 23 kisebb-nagyobb kormányátalakulás történt, de valahogy a miniszterelnök – az 1889-ben halálra ítélt, de orosz nyomásra szabadon engedett – szerb radikális Nikola Pasic maradt 1926-ban bekövetkezett haláláig. A centralizáció-decentralizáció szerb–horvát-vitát egy montenegrói képviselő pisztolyával akarta eldönteni, s 1928. június 20-án halálos lövéseket adott le a belgrádi parlament üléstermében (!) a horvát parasztpárt képviselőire, megölvén annak vezérét, Stjepan Radicsot és fivérét.

ÚJ ÉV, ÚJ NÉV

Sándor király, aki még a politikai gyilkosság ellenére is hinni akart a délszláv álomálamban, mintegy erre adott válaszként, 1929. január 6-án bevezette a királyi diktatúrát, s Jugoszláv Királyságra keresztelte birodalmát, ami ettől még nem lett jobb, hiába állt a kormány élén szerb tábornok. Az új közigazgatási felosztás – 9 bánóság – még jobban összezavarta a már amúgy is kaotikus belső állapotokat, amit a gazdasági világválság tetézett be.

Az országhöklömerátum belső helyzeténél csak a külső volt rosszabb, mivel a fiatal és mohó állam mélyen behatolt az olasz, az osztrák, a magyar, az albán és a bolgár nemzetestbe. Görögország pedig Macedónia státusát vitatta, így Jugoszláviának minden szomszédjával területi vitája volt. Az abszurditás non plus ultrájaként még, a területét

szintén a szomszédos országok kárára bővítő kisantant szövetséges Romániával is „el-elvitatkoztak”, a Magyar Királyságtól elcsatolt Bánság (Bánát) egymás közti területi megosztásán. Jugoszlávia első húsz évében 18 miniszterelnök (egy kivételével szerbek) és 39 (!) kormány próbált változtatni ezen a helyzeten, de az etnikailag megosztott lakosság csak abban volt egységes, hogy minden része elégedetlen volt az éppen regnáló hatalommal. Így nem csoda, hogy mind a terror(izmus)ra, mind az osztályalapú radikalizmusra (kommunizmus) hajlandó szélsőségek is megjelennek, és a horvát katolikus és a szerb pravoszláv egyházi ellentétek közé beékelődik az iszlám, a Jugoszláv Muszlimok Társasága címmel, ekkor még „csak” politikai pártként.

Az erőszakot maga is generáló Sándor király és az őt Marseille-ben fogadó Louis Barthou francia külügyminiszter az 1914-es szarajevói mintára megtervezett, macedón–horvát usztasa terrormerénylet áldozata lesz 1934. október 9-én. A királygyilkosság tovább szította a belső ellentéteket, s az ország a polgárháború szélére sodródott, amit az 1941. április 6-án meginduló hitleri német támadás „akadályozott meg”. A Jugoszláv Királyság 12 nap múlva kapitulált, a kormány és II. Péter király Görögországon és Palesztinán át Londonba emigrált.

A LASSAN KIBOMLÓ IGAZSÁG ...

Jugoszláviának a II. világháborúban játszott, az idő múlásával egyre pozitívabb szerepéről könyvtárnyi „szak”irodalom és Tito-kötet született 1945 és 1985 között, eljutván addig, hogy a szövetséges hatalmak nem is győzhetek volna, ha nincs a Tito által vezetett partizánmozgalom. (Magyarországon is többnyire ezek voltak forgalomban!) Öt-tíz éve éppen ezeket a köteteket írják át, pontosítják, helyesbítik, módosítják és teljesen újjak is születnek, főleg nemzeti (pl. horvát, szlovén) alapon.

Kronológiai tény, hogy még a fegyverletétel előtt, 1941. április 10-én Slavko Kvaternik ezredes Zágrábban kikiáltotta a Független Horvát Államot, melynek vezére (poglavnik) Ante Pavelics lett. Ezt az államot csak a tengelyhatalmak ismerik el, de ez nem akadályozza meg abban, hogy elfoglalja Bosznia-Hercegovinát, s már '41 augusztusában létrehozzák a leghírhedtebb balkáni koncentrációs tábor: Jasenovácot, az etnikailag tiszta Horvátország megalapozásának érdekében.

Szlovéniát fölosztja „egymás között” Mussolini és Hitler, utóbbi konstruál egy szerb vazallus bábállamot is a kollaboráns Milan Nedics tábornok (korábbi hadügyminiszter) vezetésével.

Magyarország visszafoglalja Bácskát, a Drávaszöveget, a Muraközt és a Muravidéket, Bulgária Macedóniát, és olasz protektorátusként egyesülnek az albán területek.

Az atomjaira hulló államban a németekkel és az olaszokkal hol szembeforduló, hol azokat kiszolgáló nemzeti fegyveres mozgalmak jönnek létre. Ezek a horvát usztasák és domobránok, a szerb csetnikek, az albán balisták, a szlovén fehérgárdisták, a moszlim légiósok, amelyek egymás és a kommunista partizánmozgalom ellen is kegyetlenül harcolnak, úgy vívnak véres polgárháborút, hogy közben alkalmi szövetségeket kötnek.

1944-re a fegyveres alakulatok közül primátust szerez (külföldön is) a J. B. Tito vezette Jugoszlávia Népfelszabadító Antifasiszta Tanácsa hivatalos elnevezésű politikai-katonai szervezet, amelynek már távlatos elképzelései is vannak. A háború után föderatív alapon akarja „rekonstruálni” a széthullott országot. Tito mérhetetlen hatalmi vágyá-

[*Dunatáj*]

nál csak területi ambíciói (Trieszt, Klagenfurt, Pécs, Baja, Mohács, Thessaloniki stb.) voltak elképesztőbbek. Céljai elérésére minden eszközt bevetett, hamis adatokkal mintegy megduplázta a háború délszláv áldozatainak számát, amelyet 1 706 000 főben (a lakosság közel 11 százaléka) jelölt meg. Már a '90-es évek kutatásai kimutatták, hogy az áldozatok száma 1 millió fő.

A hivatalos belgrádi statisztika mélyen hallgatott és hallgat ma is a partizánok által ártatlanul meggyilkolt 40 000 délvidéki magyarról, a közel ennyi, magát osztrák területen megadó és kivégzett horvátról és 15 000 szlovénról. Egyes források szerint a '70-es években a Nobel-békedíjra álmodozó Titóval ezt közölték az oslói illetékesek.

VERS A JUGOSZLÁV ÚTLEVÉLRŐL

„A halogatás a tagadás legveszélyesebb formája.”

(*Northcote Parkinson*)

Még a lassan már húsz éve elfogadott és használt terminus technikus (délszláv háború) is hibás, ugyanis Szlovéniát, Horvátországot, Bosznia-Hercegovinát nyílt szerb – a Jugoszláv Néphadsereg által elkövetett – katonai agresszió érte még akkor is, ha a háború alatt voltak horvát-bosnyák összetűzések is.

MÉG SZTÁLINTÓL IS BALRA, MAJD A „VILÁG ÉLÉN”

1945 nyarára a karizmatikus, 53 éves J. B. Tito a szövetségesek, ezen belül is Sztálin oldalán a II. világháború talán legnagyobb nyertese. Egy személyben a JKP főtitkára, marsall és miniszterelnök. Hatalmas birodalmában a horvátok még a vesztesnél is vesztesebbek, a közel három évig lapító szerbek pedig abszolút győztesek. Az ország új neve: Demokratikus Föderatív Jugoszláv Köztársaság, területe pedig Tito hódításainak köszönhetően 248 666 km²-ről 255 804 km²-re nő. A balkáni Napóleon (Márai nevezi így Titót) Szlovéniának tengerpartot szerez, a vesztes Horvátország területét az Isztria félszigettel és a Kvarner öböl térségével bővíti, de „lecsatolja” róla Bosznia-Hercegovinát.

Tito elutasítja Sztálin koalíciós kormányzásra tett javaslatát, ellehetetlenítve a Londonból hazatérő Ivan Subasicsot (a királyt be sem engedik), lefordíttatja a szovjet alkotmányt, államosít, leszámol ellenfeleivel, meghúzza a belső határokat, meggyengíti az egyházakat, (nemsokára bebörtönzi Alojzije Stepinác érseket), bevezeti a cenzúrát a forradalmi demokrácia alapján, s 1945. november 29-ére már kész is az új, egy párti ország, a Jugoszláv Föderatív Népköztársaság, amely hat tagköztársaságból – Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Macedónia, Crna Gora (Montenegró), Bosznia-Hercegovina – áll, újra törekedvén az egységes jugoszláv nemzet létrehozására.

Sztálin generalisszimusz 1943-ban föloszlatja a Kommunista Internacionálét, Tito marsall kiköveteli az újraelakítást, s 1947-től belgrádi székhellyel újraelakul a Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodája. A következő évben Tito átveri Dimitrovot Bledben a jugoszláv–bolgár föderáció tervével, s már Albánia bekebelezésére koncentrálni, amikor Sztálin odavág, és kiakobilítja a vazallus népi demokráciák sorából a fejére nővő, korábbi moszkvai tanítványa által vezetett Jugoszláviát. Ekkor lesz Tito láncos ku-

tya, amit Dolores Ibarruritol Rákosi Mátyásig harsognak az európai sztálinisták. A „kutyus” szemrebbenés nélkül a gyűlölt Nyugathoz fordul, így még részesül a Marshall-segélyből. Belső (sztálinista és más) ellenfeleit a Goli Otok (Kopár sziget) börtönlágerbe számúzi, amit 1963-ig üzemeltet. 1950–52 között fő ideológusa, a szlovén Edvard Kardelj kidolgozza a jugoszláv szocialista öngazgatás, az állami tulajdon társadalmasításán alapuló modelljét. (Ez máig egy megfejthetetlen rejtély. J. Gy.)

A nemzetközi elszigeteltségből a Bandungi Egyezmény (1955. ápr. 24.) aláírásával tör ki a jó szimatú jugoszláv „elnök-király”. A 29 független ázsiai és afrikai ország által Indonéziában elindított mozgalom 1961. szeptember 7-én Belgrádban ér a csúcra, amikor megalakul az el nem kötelezett országok tömbön (NATO és Varsói Szerződés) kívüli mozgalma a kétpólusú világtrend ellenében. Tito már a fellegekben jár Nehruval és Nasszerrel, főleg azok után, hogy Hruscsov személyesen követi meg Belgrádban „elődje durvaságáért”. Az évtized végére az el nem kötelezettek a világ legnagyobb politikai tömörülése lesznek.

1963: MILOSEVICS LETESZI NÉVJEGYÉT

Az elért kül- és belpolitikai konszolidáció eredményeként ismét új nevet keres déli szomszédunk, ezúttal a Belgrádi Egyetem Jogi Karán tartott konferencián, ahol egy ifjú kommunista, kari „KISZ-titkár”, a nagy öregek (Tito, Kardelj, Rankovics, Bijedics, Dolanc és mások) jelenlétében arra tesz javaslatot, hogy az ország nevében a szocialista jelző előzze meg a szövetségit kifejezván annak jellegét és egységét. A fiatal pártkáderek-keresztapa nem más, mint Szlobodan Milosevics, aki maga is megdöbben, amikor a korosodó partizángeneráció rábólint, s elfogadja javaslatát. Az ország neve Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaságra (SFRJ) változik. Ez a név él a legtovább, 1991-ig. A név (és az ország) eltörléséért majdan kiötlője tesz a legtöbbet.

LIBERALIZÁCIÓ „KISEBB HIBÁKKAL”

A '60-as évek közepétől ugrásszerűen megjavul az áruellátás Jugoszláviában, nő az életszínvonal, megtörténik a dinárreform, életbe lép a világ legjobb (keletre-nyugatra vízummentes) útlevele, tömegessé válik az Adrián a kül- és belföldi turizmus, szaporodnak a magánvállalkozások, liberalizálódik a művészet- és a nemzetiségi politika is, a szocialista lágerországok lemaradnak. A jugoszlavizálódás azonban alig éri el a lakosság 4%-át (vegyes házasságok, pártkáderek, katonatisztek), viszont megindul a nyugati kölcsönök felvétele, amelyek elfolynak téves presztízs- és gigaberuházásokra. Miközben az északi területek lakossága „tollasodik”, délen állandósul az egymillió főt is meghaladó munkanélküliség, amire a létező legrosszabb megoldást találja a jugoszláv pártállam, tételesen a nyugati munkavállalás tömeges engedélyezését. Ez azt jelenti, hogy a konvertálható tudású (diplomás, szakképzett, idegen nyelveket beszélő) 20–45 év közötti férfiak hagyják el az országot, és gazdagítják Nyugat-Európát, a képzetlen és sokszor analfabéta(!) munkanélküliek maradnak.

Lassan-lassan a tagköztársaságok is újra kezdik keresni a gyökereiket ahelyett, hogy jugósodnának a szabadabb és egzisztenciális is kedvezőbb légkörben. A legmesszebb az óvatos szlovének mellett, a horvátok jutnak, a zágrábi értelmiség és a diákság, vegyes

[*Dunatáj*]

társadalmi támogatottság mellett, a liberális Praxis Körhöz és a nemzeti Matica Hrvatskához köthető Horvát Tavasz (1971) mozgalmával. A négy elemít és szakiskolát végzett Tito keményen leveri a „professzorok forradalmát”, s belgrádhú elemekkel tölti föl a zágrábi párt- és állami intézményrendszert, ezért hallgat olyan sokáig Zágráb még a '80-as években is.

A VÉG KEZDETE: AZ 1974-ES, ÚJ ALKOTMÁNY

Az új alaptörvény teszi Titót „életfogytiglani” elnökké, az országot pedig ténylegesen 8 egységgé, miután Koszovó és Vajdaság olyan autonómiát kap, amely már szinte tagköztársasági státust jelent. Az évtized közepére már fogynak Tito mellől az „alapító atyák”, és a proletárdiktatúra eszköztára is kezd kimerülni hasonlóan a szövetségi államkasszához, amelyet csak újabb és újabb (masszívabb kamatozású) nyugati hitelekkel lehet föltölteni. Szlovénia kezd „elhidegülni”, Koszovó tovább albánosodik hatalmas népszaporulatával és a szerbek földjeinek kivásárlásával, s hat év alatt eljutnak a tagköztársasági státus követeléséig, amit szerb tankok „akadályoznak” meg. A nagy álmodozó és ígérgető, össznépi szimbólum Tito 1978-tól már súlyos beteg, s 1980. május 4-én, 15 óra 05 perckor Ljubljanában, 88 évesen, megtér Marxhoz.

A KGB, a CIA, az M15, a Moszad és az összes titkosszolgálat azt várta, hogy Tito halála után azonnal megindul Jugoszlávia szétesése, de nem. A 23 milliós ország gyászolt, s halott vezetője elérte azt, hogy egy napra mindenki jugoszláv lett Kranjtól Ohridig és Pélmonostortól Dubrovnikig. Ennyire futotta a Testvériség–Egység jelszava, 1945-től.

A TITO NÉLKÜLI TITÓIZMUS

Titót úgy próbálták meg pótolni, hogy létrehoztak egy olyan rotációs elnöki rendszert egyéves időtartamra, amelyben minden tagköztársaság vezetője egy évig elnök (kis Tito) lehetett, így Jugoszlávia első számú vezető nélkül maradt (örökre). Egy olyan országban, ahol 1945-től minden lényeges kérdésben egy ember, „az öreg” döntött. Így a szövetségi vezetői szint kezdett lecsúszni köztársasági szintre, miközben elszabadult az infláció, amely a dinár mellé „fölhozta” a dollárt, a márkát és a schillinget komolyabb vásárlások esetén. Tovább nő a munkanélküliség, zuhan az életszínvonal, érezhető a létbizonytalanság, Szlovénia kivételével megjelenik az áruhiány (üzemanyag, olaj, cukor, fogkrém, mosópor stb.), s az államadósság meghaladja a 30 milliárd dollárt.

És ekkor, 1984-ben Jugoszlávia Bosznia-Hercegovina tagköztársaság fővárosában, Sarajevóban világszínvonalú téli olimpiát rendez. Ez volt az utolsó alkalom, amikor az ország egyben mutatta meg magát.

FOGY A BÉKE

Az évtized második felét egy döbbenetes iromány a Szerb Művészeti és Tudományos Akadémia memoranduma „nyitja”, amely 1986. szeptember 26-án a Vecernje Novostiban lát napvilágot. A szerb vad sovén írásból árad a gyűlölet (és az irigység), nyíltan támadja Ljubljanát és Zágrábot, elszívja a levegőt Újvidéktől (Novi Sad) és Pristinától,

megbolygat és felzavar mindent és mindenkit. 1987-ben megjelenik a színen a Memorandum testet öltött alakja, Szlobodán Milosevics (a névadó), aki megszilárdítja hatalmát Szerbiában úgy, hogy szétveri vajdasági és a koszovói autonómiát, miközben világfolyamatokkal megy szembe. Nem véletlen, hogy Gorbacsovna Ceausescu után róla van a leglesújtóbb véleménye.

1989. november 9-én leomlik a berlini fal, december 25-én Trgovistében (tévékamerák előtt) kivégzik a román diktátort és feleségét, Milosevics vezér meg kommunizmusról, szocialista Jugoszláviáról meg néphadseregről szónokol, s 1990 januárjára JKJSZ kongresszust hív össze.

A pártplénum, a szlovén küldöttek távozása miatt félbeszakadt – örökre. Míg a „népi demokráciákban” rohamos „többpártosodási” folyamatok zajlanak, és sorra tűzik ki a demokratikus választásokat, mint ahogy Szlovéniában és Horvátországban is, a szerb diktátor és felesége békéről, biztonságról, haladásról, internacionalista Jugoszláviáról ábrándozik, s ez elég, a zavaros ellenzék asszisztálása mellett, az 1991. márciusi szerbiai választások megnyeréséhez. Szerboszlávia hagymázás álma hódít, még úgy is, hogy az Ante Markovics vezette szövetségi kormány már nem működik, és szétesett a szövetségi parlament is. E két „intézmény” 41 milliárd USA dollár államadóságot hagyott maga után. A tagköztársaságok élén ekkor már legitim, nemzeti elnökök: Milan Kucsan, Franjo Tudjman, Alija Izetbegovics, Kiro Gligorov és Momir Bulatovics állnak, akik közül Kucsannak és Tudjmannak már csak Szlovénia és Horvátország számít, népeikkel együtt végleg elégük lett Jugoszláviából s főleg annak önjelölt urából.

1991. június 25-én Ljbljanában Szlovénia és Zágrábban Horvátország, egymással egyeztetve, a szövetségi alkotmánnyal és az ENSZ alapokmányának a népek önrendelkezési jogáról szóló cikkelyével összhangban, kikiáltotta a függetlenségét. Másnap Belgrádban Veljko Kadijevics tábornok kiadja a parancsot, és a JNH tankjai megindulnak Ljubljana és a szlovén határátkelőhelyek ellen, s ezzel megkezdődik az a háború, melynek utolsó – de nem végleges – dátuma 1998. január 15. (Ekkor jelenti be az ENSZ BT és Horvátország az ország teljes területének szuverenitását.)

A HÁBORÚRÓL, DE MÁSKÉPP

Húsz évvel a kicsi Szlovéniát ért nyílt szerb katonai agresszió után eljuthatna már Európa addig, hogy a második világháború utáni legvéresebb kontinensünket érintő háborúról kimondja, hogy ki volt az agresszor és ki az áldozat. Meg kéne nevezni a Horvátország egyharmadát és Bosznia-Hercegovina 70%-át barbár módon elfoglaló militáris és paramilitáris alakulatokat is ahelyett, hogy az undorítóan eufemisztikus – az egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz érzést sugalló – délszláv háborúk szemforgatóan hamis és undorító álterminológiát használjuk. Sem a szlovének, sem a horvátok, sem a bosnyákok nem támadtak Szerbiára, és ez tény. A szikár valóság maga, mint ahogy a srebrenicai népirtásnak is van gazdája.

Ki kéne mondani, ha nincs az USA és annak elnöke, Bill Clinton, valamint magyar kötődésű diplomatája Richard C. Hoolbrocke, még talán ma is tart az öldöklés. Nincs Dayton, viszont az 1991-től csődöt mondott Európai Unió kül- és biztonságpolitika további Lord Carringtonokkal, Van den Broekokkal és Lord Owenokkal állt volna elő tájékoztatlanságának, fennhézásának és dilettantizmusának köszönhetően.

[*Dunatáj*]

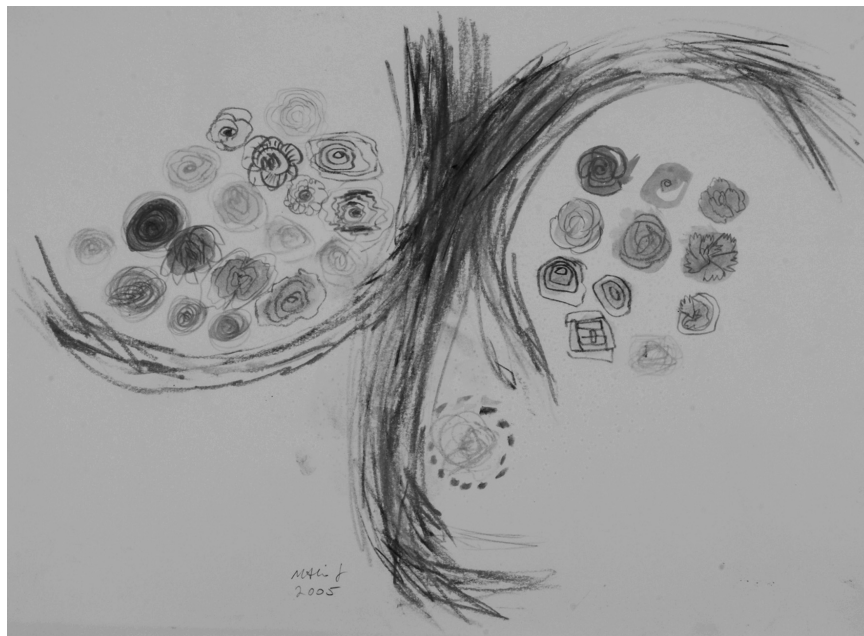
Azt is föl kéne már táрни, hogy mi folyik Hágában? Hogy nem volt elég öt (!) teljes év a Balkán mészárosának, Szlobodan Milosevicnek az elítélésére, akinek kiadása miatt, az elmúlt húsz év egyetlen európai szerb politikusa, Zoran Djindjics, a fiatal szerb miniszterelnök az életével fizetett? És mi van Seseljel? És hogyan lehet egy kalap alá venni a hazáját felszabadító, jöllehet a krajjinai szerbek elleni cselekményeiért háborús bűnökkel vádolt Ante Gotovina tábornokot, a Szarajevót Leningrádnál tovább ostromoló Radovan Karadzicsal és Ratko Mladiccsal?

Milyen alapon használja továbbá a Hágai Nemzetközi Törvényszék nyomásgyakorló hatását népek politikai zsarolására?

Mi magyarok, kitérhetnénk arra, hogy a Drávaszögben, ahol a legtöbb horvátországi magyar él, hét álló évig tartott a barbár szerb megszállás, közel 30%-os emberveszteséget okozva! És mi lesz a délvidéki (vajdasági) magyar veszteség összegzésével?

Délszláv háború? Tényleg? Már a koszovói albánok is délszlávok? Ugyanis őket is lerohanta Belgrád, fölgyjútvá városaikat, s 800 000 embert űztek el lakóhelyéről.

Azután NATO-mezen ismét jött Bill Clinton, akinek hatalmas szobra áll már Pristinában, s lett független Koszovó 2008. február 17-én – hiába idézett Hágába albán UCSK-tiszteket az amazon természetű Carla del Ponte –, s ezzel az aktussal ért véget az az irtózat, ami 1991. június 26-án kezdődött, s okozta tízezrek halálát, tett földönfutóvá, hontalanná-hazátlanná százazereket, s ezt mindennek lehet nevezni, csak – szégyen nélkül – délszláv háborúnak nem.

JUHÁSZ GYÖRGY (1954) irodalomtörténész. Tagja a Magyar Művészeti Akadémia Aura Körének. 1977 és 1988 között Jugoszláviában dolgozott. Utóbbi kötetei: *Mikor kezdődik a XXI. század?* (cikkek, esszék, tanulmányok, 2010); *Golyónyomok* (kérdézi: Domonkos László, 2011).